

sevgi neredeyse
tanrı oradadır
öyküler
LEV TOLSTOY

ANTİK

SEVGİ NEREDEYSE TANRI ORADADIR

Şehirlerin birinde Martin Avdeic adında bir ayakkabı tamircisi vardı. Ayakkabı tamircisi tek penceresi caddeye bakan, küçük bir odası olan bodrum katında yaşardı. Pencereden bakınca yoldan geçenlerin sadece ayakları görünse de Martin Avdeic için insanları çizmelerinden tanımak çok kolaydı. Uzun süre aynı yerde yaşadığı için pek çok tanıdığı vardı. O bölgede olup da onun elinden en az bir iki kez geçmemiş çizme yoktu. Kiminin çizmelerine pençe vurmuş, kimilerini yamamış ve hatta kullanılmayacak olan birçok eski çizmeyi yeniden dikmişti. Pencereden baktığı çoğu zaman kendi el işi olan bir sürü çizme görürdü. Kaliteli malzemeler kullanarak sağlam iş çıkardığı, aynı zamanda gerektiğinden fazla ücret almadığı ve işi söz verdiği sürede yetiştirdiği için müşterisinin haddi hesabı yoktu. Ona en çok müşteri kazandıran özelliklerinden biri de açık sözlü olması, işi istenilen zamanda bitiremeyeceğini anladığında bunu müşteriye önceden söylemesiydi. İnsanların güvenini kazanmış bu ayakkabı tamircisinin hiç boş zamanı olmaz, her zaman işi başından aşkın olurdu. Avdeic tüm hayatı boyunca iyi bir insan olarak bilinmiştir. Yaşlanmaya başladığından beri Tanrı'ya daha çok yaklaşıyor ve öbür dünyayla ilgili sık sık düşüncelere dalıyordu. Karısı öldüğünde üç yaşındaki oğluyla tek başına kalan Avdeic o sıralar ustasının evinde yaşardı. Martin'in önce doğan çocukları uzun süre yaşamadan, daha bebekken ölmüşlerdi. Martin ilk başlarda oğlunu köydeki kız kardeşinin büyütmesinin daha doğru

olacağını düşünmüş, ama sonra çocuğun babasından ayrılmasının haksızlık olduğunu düşünerek çocuğa acıdı:

“Benim küçük Kapitoşkam yabancı bir ailenin yanında zorluk çeker, rahat edemez, en iyisi benim yanımda kalsın.”

Bu acı olayın ardından Avdeic küçük oğluyla birlikte yuva kurmak için ustanın yanından ayrılarak tek odalı daire kiralamıştı. Çocuklarından yana şanssız olmayan Martin bu sefer de oğlunun ölümcül hastalığıyla yüzleşmişti. Tam da oğlunun büyüyüp ona yardım edecek yaşa geldiği için mutlu olmaya başlarken, çocuk hastalanıp yatağa düştü ve bir hafta ateşler içinde kıvrandıktan sonra öldü. Oğlunu toprağa verdikten sonra Martin’in üzerine büyük bir hüznün çöktü. Avdeic, her şeyden umudunu kesti, hatta onun gibi bir ihtiyarı değil de, tek oğlunu, küçük yavrusunu aldığı için Tanrı’ya sitem etti ve onun da canını alması için yalvarıp yakardı. O günden sonra Martin kiliseye gitmeyi de bıraktı. Sekiz yıldır gezgin hayatı süren ve Troitsa Manastırı’ndan dönen yaşlı bir hemşerisi Martin’i ziyarete geldi. Martin ona çekmek zorunda kaldığı acıları anlatarak hayatından şikâyet etti.

“Artık,” dedi. “Yaşamak bile istemiyorum. Tanrı’dan tek dileğim canımı alsın da kurtulayım. Bu dünyada kalmak için bir nedenim yok artık.”

Yaşlı hemşerisi konuşmaya başladı:

“Bu söylediklerin yanlış, Martin, Tanrı’nın yaptıklarını yargılayamazsın. Bizim aklımız Tanrı’nın hikmetini anlamaya yetmez. Her şeyin bir sebebi vardır. Tanrı oğlunun ölmesini, senin ise yaşamayı uygun bulmuş. Demek ki, senin için böylesi daha iyidir. Bu acıyı atlatamamanın, çaresizliğinin ve hüznünün tek sebebi senin sırf kendi mutluluğun için yaşamak istemendir.”

“İnsan başka ne için yaşar ki?” diye sordu Martin.

İhtiyar cevap verdi:

“Tanrı için yaşamak gerek, Martin. Sana hayatı veren O’dur, bu yüzden O’nun için yaşamaman gerekir. Tanrı için yaşamaya başladığında hiçbir şeyi dert etmeyeceğini ve her şeyin nasıl kolay olduğunu göreceksin.”

Martin bir süre sustuktan sonra sordu:

“Peki, Tanrı için nasıl yaşanır ki?”

“Tanrı için nasıl yaşamak gerektiğini İsa Mesih bize göstermiştir. Okuman var mı? Eğer varsa İncil’i satın al ve okumaya başla, Tanrı için nasıl yaşanacağını öğreneceksin. Her şey orada yazılıdır.”

Bu sözler Martin’i öylesine etkilemişti ki, o gün gidip harfleri büyük basılmış bir İncil satın alıp okumaya başladı.

İlk başlarda Avdeič sadece tatil günlerinde okumayı düşünmüştü, ama kitabı eline alır almaz okumanın içindeki hüznü hafiflettiğini hissettiğini anlayınca her gün okumaya devam etti. Bazı günler kendini okumaya öylesine kaptırırdı ki, lambanın gazı bitene kadar kitaptan ayrılamazdı. Ve böylece hiç durmadan her gece okudu. Okudukça Tanrı’nın ondan ne istediğini ve Tanrı için nasıl yaşayabileceğini daha çok anlıyor, kalbi gitgide huzura ulaşıyordu. Eskiden yatağa girdiğinde uykuya dalmadan önce saatlerce oğlu Kapiton’u anarak ağlardı. Ama şimdi yatağında durmaksızın şu sözleri tekrarlıyordu:

“Ey Tanrım, sana şükürler olsun, sana şükürler olsun! Sen her şeye kadir olansın!”

O günden sonra Martin’in bütün hayatı değişti. Eskiden tatil günleri meyhaneye gidip çay içer, hatta bir iki bardak votkaya da hayır demezdi. Bazen bir arkadaşıyla oturup içer, sarhoş olmasa bile meyhaneden ayrıldığında çakırkeyif olur, boş boş konuşmaya başlardı. Hatta yanındaki adamlara bağırarak küfrettiği de olmuştu. Şimdi o eski kötü alışkanlıklardan Martin’de eser kalmamıştı. Hayatı huzur dolu ve neşeliydi. Sabah erkenden işinin başına geçer, o günkü işini bitirince duvarda asılı lambayı masanın üzerine

koyup raftan kitabını alır, kaldığı yeri açarak okumaya koyulurdu. Okuduklarını anlayabilmesi ve zihninin aydınlanması onu çok mutlu ederdi.

Martin kendisini kitaba kaptırarak geç saatlere kadar Luka tarafından yazılan İncil'i okurken altıncı bölümdeki ayetlere geldi: "Bir yanağınıza vurana öbür yanağınızı da çevirin. Abanınızı alandan mintanınızı da esirgemeyin. Sizden bir şey dileyen herkese verin, malınızı alandan onu geri istemeyin. İnsanların size nasıl davranmasını istiyorsanız, siz de onlara öyle davranın."

Diğer ayette Tanrı buyuruyordu:

"Ve neden beni, 'Rab, Rab' diye çağırıyorsunuz da söylediklerimi yapmıyorsunuz? Bana gelen ve sözlerimi duyup uygulayan kişinin kime benzediğini size anlatayım. Böyle bir kişi, evini yaparken toprağı kazan, derinlere inip temeli kaya üzerine atan adama benzer. Sel sularıyla kabaran ırmak o eve saldırırsa da onu sarsamaz. Çünkü ev sağlam yapılmıştır. Ama sözlerimi duyup da uygulamayan kişi, evini temel koymaksızın toprağın üzerine kuran adama benzer. Kabaran ırmak saldırınca ev hemen çöker. Evin yıkılışı çok korkunç olur."

Bu sözleri okuyan Martin'in kalbi huzurla doldu. Gözlüklerini çıkarıp kitabın üzerine koydu ve dirseklerini masanın üzerine dayayarak derin düşüncelere daldı. Okuduklarının üzerine kendi hayatını sorgulamaya ve kendi kendine konuşmaya başladı:

"Peki, ya benim evim, acaba kaya üzerine mi yoksa kum üzerine mi yapılmış? Umarım, evim kaya üzerindedir. Şimdi burada tek başına oturmuş, Tanrı'nın bütün emirlerini yerine getirdiğimi düşünmek çok kolay. Ama ne yazık ki, Tanrı'nın buyurduklarını düşünmediğim zamanlarda tekrar bir günah işliyorum. Kavuştuğum bu huzuru kaybetmemek için yorulmadan çaba sarf edeceğim. Ey Tanrım, bana bu yolda yardımcı ol!"

Biraz düşüncelere daldıktan sonra uyku saati geldiğini anlasa da kitabı bırakmaya gönlü elvermiyordu. Uyumadan yedinci bölümü de bitirmeye karar verdi ve yüzbaşı, dul kadının oğlu, Yuhanna'nın

ögrencilerine verdiği cevapla ilgili yerleri okuduktan sonra niha-yet, zengin bir Ferisi'nin Hz. İsa'yı evinde misafir olarak ağırladığı yere geldi. Günahlar işlemiş bir kadının Hz. İsa'nın ayaklarını güzel kokulu yağla yağlayıp gözyaşlarıyla yıkayarak O'nun affını kazandığını okudu. Kırk dördüncü ayete geldiğinde yüksek sesle okumaya başladı:

“Ve kadına dönerek Simon'a dedi ki, ‘Bu kadını görüyor mu-sun? Ben senin evine girdim, ayaklarım için bana su vermedin; ama o ayaklarımı gözyaşlarıyla ıslattı ve saçlarıyla kuruladı. Sen beni öpmedin; ama o, içeri girdiğimden beri ayaklarımı durmadan içtenlikle öptü. Sen başımı yağla meshetmedin; ama o, ayaklarımı güzel kokulu yağla meshetti.’” Martin bu ayetleri okudu ve düşündü. “Ayaklarını yıkaması için su vermedi, onu öpmedi, kokulu yağla başını yağlamadı...” Gözlüklerini tekrar çıkarıp kitabın üstüne ko-yarak düşüncelere daldı. “Herhalde o da benim gibiydi. Benim gibi bir tek kendisini düşünürdü. Misafirini düşünmek yerine sadece sıcak evinde bir fincan çay içip de rahatlamayı düşünürdü. Kendi rahatına dalıp misafirini unutmuştu. Ya misafiri kimdi? Hz. İsa'nın ta kendisi! Acaba benim evime gelse ben nasıl ağırlardım onu?”

Sonra başını kollarının üstüne yaslayarak farkına varmadan uyuyakaldı.

Kulağının dibinde “Martin!” diye bir fısıltı duydu sanki.

Martin yarı uyanık halde yerinden sıçradı:

“Kim var orada?”

Arkasını dönüp kapıya baktı ama kimseyi göremedi. Tekrar seslendi. Ansızın çok açık şekilde bir ses duydu:

“Martin, hey Martin! Yarın caddeye bak, geleceğim.”

Uykudan tamamen ayılan Martin sandalyesinden kalktı ve göz-lerini ovuşturmaya başladı. Şaşkınlık içindeydi, duydukları gerçek miydi, yoksa sadece bir rüya mı? Kafasındaki sorularla lambayı söndürüp yatağına uzandı.

Ertesi gün Avdeiç hava daha aydınlanmadan yerinden kalktı, dualarını okuyup ocağın ateşini ve semaveri yakarak lahana çorbasıyla karabuğday lapasını pişirdi. Sonra iş önlüğünü giyerek pencerenin yanına geçip çalışmaya koyuldu. Çalıştığı sırada aklı sürekli dün gece olanlara takılıyordu. Kafasında hep bu sorular vardı, “Gerçekten bir ses duymuş muydu, yoksa hepsi sadece bir rüya mıydı? Böyle şeyler daha önce de birkaç kere olmuştu,” diye düşündü.

Pencerenin kenarında oturan Martin çalışmaktan çok dışarı bakıyor, yoldan ne zaman tanımadık çizmelerle biri geçse, hemen eğilip o geçen kişinin yalnız ayaklarını değil, yüzünü de görmeye çalışıyordu. O sıralarda yoldan yeni, keçeli çizmeleriyle kapıcı, onun ardından sucu geçti. Daha sonra elinde küreğiyle, eski, yamalı, keçeli çizmeli Nikolayev döneminin askerlerinden biri, pencerenin önünde durdu. Martin adamı çizmelerinden tanıdı. Yaşlı adamın adı Stepaniç'ti. Tüccar olan bir komşusu acıdığı için onu kendi evine almıştı. Adamın görevi kapıcıya yardım etmektir. Yaşlı adam Avdeiç'in penceresinin önündeki karı küremeye başladı. Bir süre yaşlı adamı izledikten sonra Martin işine devam etti.

“Herhalde yaşlandıkça aklımı kaybediyorum.”

Kendi kendine söylenerek güldü Avdeiç. “Stepaniç kar küremeye gelmiş, ben de gelen Hz. İsa sanıyorum. Sanırım gerçekten de aklımı kaybediyorum.”

Beş on dikiş attıktan sonra dayanamayıp caddeye baktığında Stepaniç'i küreğini duvara dayamış, bir yandan dinlenmeye, bir yandan da ısınmaya çalışırken gördü.

Adam o kadar yaşlı ve bitik bir haldeydi ki, belli ki, karı küreyecek kadar gücü bile yoktu.

“Semaver de hazır kaynamışken, en iyisi onu içeri çağırıp çay vereyim,” diye düşündü Martin. Bizini yerine koyup ayağa kalkan Avdeiç, semaveri masaya getirip çay koyarak parmağıyla pencereye

tıklattı. Stepaniç arkasına dönerek pencereye yaklaştı. Martin elini sallayarak onu içeri çağırdı ve kapıyı açmaya gitti.

“Haydi, içeri gel, ısınırın biraz,” dedi. “Üşümüşsündür.”

“Tanrı yardımcın olsun, kemiklerim sızlıyordu,” dedi Stepaniç.

Stepaniç içeri girerken ayakta zorla durmasına rağmen yerde ayakkabı izleri bırakmamak için ayaklarını iyice sildi ve üzerindeki karı silkeledi.

“Kendini yormana gerek yok. Ben yerleri silerim, zaten her gün yaptığım iş, sen içeri geç otur,” dedi Avdeič.

“Haydi, sıcak bir çay içelim.”

Avdeič iki bardağa çay doldurup birini misafire uzattı, kendi çayınıysa tabağa dökerek üflemeğe başladı.

Stepaniç çayını bitirdikten sonra bardağını ters çevirdi, kalan şekerleri bardağın üzerine koyup teşekkür etti. Çaya doymamış olsa da utancından bir daha isteyemedi.

Hem misafirinin, hem de kendi bardağını doldurarak “Haydi, bir bardak çay daha içelim,” dedi Martin.

Ama çay içerken bile gözlerini pencereden alamıyordu.

“Birini mi bekliyorsun?” diye sordu misafir.

“Birini mi bekliyorum? Aslında, evet, ama kimi beklediğimi söylemeye utanıyorum. Tam olarak, bekleyip beklemediğimi de bilmiyorum, çünkü bunun gerçek olup olmadığından emin değilim. Mesele şu ki kardeşim, dün İncil’de Hz. İsa’nın yer yüzünde gezerken çektiği ıstıraplar hakkında okuyordum. Bunlardan haberin var mı?”

“Elbette, haberim olmaz olur mu?” dedi Stepaniç. “Biz cahil insanlarız, okuma yazma bilmeyiz, bu tür hikâyeleri dilden dile dolaşırken öğreniriz.”

“Hz. İsa’nın yeryüzünde nasıl dolaştığını, Ferisi’nin evine misafir gitmesini ama Ferisi tarafından kötü ağırlanmasını okuyordum.

İşte dostum, İncil'in tam bu bölümlerini okuyordum ve bir türlü aklım almıyor, Hz. İsa nasıl kötü ağırlanabilir? Mesela, diyelim ki, benim kapımı çaldı, onu en iyi şekilde nasıl ağırlarım diye şaşırıp kalırdım herhalde. Ama o hiç karşılamamış bile. Bunları düşünerek de uyuyakalmışım. Uykudayken birinin bana adımla seslendiğini duydum; kalktım, ama hâlâ sanki biri bana 'bekle beni, yarın geleceğim,' diye fısıldıyordu. Hatta bu iki kere tekrarlandı. Şimdi bana inanıyor musun bilmiyorum, ama dünden beri bu söz kafamda dönüp duruyor ve ne yalan söyleyeyim, onu, sevimli Efendimizi bekliyorum.”

Stepaniç susarak başını salladı, çayını dibine dek içip yan yatırdı. Martin bardağı doğrulttu ve tekrar çayla doldurdu.

“Afiyetle iç, kardeşim. Sürekli düşünüyorum, Sevimli Efendimiz yeryüzünde gezerken kimseyi küçümsememiş, aksine sıradan insanların, fakir cemaatin arasında daha çok bulunmuştur. Bizim gibi günahları çok olan, emekçi insanların arasından kendine müritler toplamıştır. ‘Kendini yücelten herkes alçaltılacak, kendini alçaltan herkes yüceltilecektir,’ demiştir. ‘Siz bana Tanrım diyorsunuz, ben sizin ayaklarınızı yıkarım. Başta olmak isteyen herkes ilk önce hizmetkâr olmasını bilecek. Çünkü, Tanrı'nın kutsadıkları, fakir olanlar, alçakgönüllüler, yumuşak başlılar ve merhametlilerdir.”

Gözleri yaşla dolan hassas ihtiyar çayını içmeyi unutmuştu. Sükûnetle Martin'i dinliyor, o sırada gözyaşları yanaklarından süzülüyordu.

“Haydi, bir bardak çay daha içelim,” dedi Martin.

Ama Stepaniç istavroz çıkararak ayağa kalktı, teşekkür edip bardağını bir kenara bıraktı.

“Teşekkür ederim, Martin Avdeič,” dedi. “Hem bedenimi, hem de ruhumu doyurdun.”

“Afiyet olsun,” dedi Avdeič. Bu taraflara ne zaman gelersen bil ki kapım misafire her zaman açıktır.

Stepaniç gitti, Martin ise çaydanlıkta kalan çayı bardağına koyup içti. Sonra bardakları masadan kaldırıp yine pencerenin yanına geçerek işine devam etti. Bir çizmenin arka dikişlerini dikerken gözleri hep dışarıda Hz. İsa'yı arıyordu. Bir an olsun, onun sözleri aklından çıkmıyor, sürekli yaşadıklarını ve yaptıklarını düşünüyordu.

Gün boyunca pencerenin önünden tanıdık ve tanımadık bir sürü insan gelip geçti. İlk önce iki asker geçti; birinin ayağında asker çizmeleri, diğnerinin ayağında ise kendi çizmeleri vardı; sonra, ayaklarına tertemiz galoş giyen komşu evin beyi, onun ardınca elinde sepetiyle bir fırıncı geçti. Bunların hepsi geçip gittikten sonra yün çoraplı, köylülere has olan ayakkabılı bir kadın pencerenin önünden geçip yan duvarına yaslanarak durdu. Martin pencereden yukarı doğru kadına göz gezdirdi.

Kadının yabancı biri olduğunu anladı. Duvara yaslanmış, yoksul giyimli kadının sırtına rüzgâr vuruyor ve kucağındaki bebeği sarıp sarmalamaya çalışıyordu. Ama üzerinde eskimiş yazlık elbiselerden başka bir şey yoktu. Martin pencereden bebeğin ağladığını ve kadının onu susturmak için uğraştığını duydu. Ama kadın bir türlü bebeği sakinleştiremiyordu. Avdeic hemen yerinden kalkıp kapıdan çıktı ve merdivenlerden kadına seslendi:

“Hey bayan!”

Kadın Martin'in sesini duyarak arkasını döndü. “Bu soğukta küçük bebekle dışarıda ne işin var? Haydi, içeri gel, sıcakta daha iyi sararsın bebeğini. Haydi, geç böyle.”

Kadın ne yapacağını şaşırmişti. Gözlüğü burnunun üzerine kaymış, önlüklü yaşlı bir ihtiyar kendisini içeri çağırıyordu. Kadın yaşlı adamı takip etti. Merdivenlerden aşağı inip odaya girdiler ve ihtiyar adam, kadını yatağa doğru götürdü.

“Sobaya yakın otur kızım,” dedi. “Isınırsın biraz, bebeğini de emzirirsin.”

“Sütüm yok ki hiç, sabahtan beri ağızıma bir şey koymadım,” dedi. Ama yine de bebeği göğsüne götürdü.

Martin mahzun halde başını salladı. Masanın üzerinden ekmeği, bardağı aldı, fırının kapağını açarak bardağa sıcak lahana çorbası koydu. İçinde lapa olan tencereyi de çıkardı, ama lapa henüz pişmemişti. Masanın üstüne örtü örterek ekmekle çorbayı kadının önüne koydu.

“Haydi kızım, otur yemeğini ye, bebekle ben ilgilenirim. Benim de çocuklarım vardı, o yüzden çocuklara nasıl davranılması gerektiğini biliyorum.”

Kadın sandalyesini masaya yaklaştırıp yemeye başladı. Avdeic ise bebeğin yanına, yatağın üzerine oturdu. Avdeic dişsiz ağızıyla bebeği sakinleştirmek için gıdı gıdı yapmaya çalışsa da bebek ağlamaya devam ediyordu. Sonra Martin parmağıyla bebeği dürtmeyi denedi. Parmağını bebeğin ağızına doğru götürüyor sonra hızla geri çekiyordu. Ayakkabı cilasından simsiyah olan parmağını bebek ağızına almasın diye dikkat ediyordu. Bebek, parmağı seyrederek sakinleşti ve hatta gülmeye bile başladı. Bebeğin ona gülmesi Avdeic'i çok mutlu etmişti. Kadınsa yemeğini yerken bir yandan da Martin'e kim olduğunu, nereden gelip nereye gittiğini anlatıyordu.

“Ben bir asker eşiyim,” dedi kadın. “Kocamı sekiz ay önce çok uzaklara bir göreve gönderdiler, gittiği günden beri ondan hiç ses seda yok. Bebek doğana kadar aççılık yaptığım evde yaşıyordum, bebek doğduktan sonra beni istemediler. Şimdi üç aydır sokaklardayım, karnımı doyurabilmek için elimde olan her şeyi sattım. Sütannelik yapmak istedim, ama çok zayıf olduğum için kimse beni almadı. Şimdi bir tüccarın eşinin yanından dönüyorum, bizim köyden bir kadın onlara hizmet ediyor, beni de yanına alacağına dair söz verdi. Sonunda her şey yoluna girdi derken işimizin önmüzdeki haftaya kadar ertelendiğini söyledi. Ama evi çok uzakta. Zavallı bebeğimle birlikte oraya buraya sürüklenmekten artık yoruldum, usandım. Sağ olsun ev sahibem, Tanrı hatırına bize acıdı,

kışın bu soğukunda sokaklara düşmekten bizi korudu. Yoksa ne yapardık, bilemiyorum.”

Martin derinden iç çekti:

“Daha kalın giysilerin yok mu? Kalın giysilerin zamanı çoktan gelmiştir.”

“Dün son şalımı da yirmi kapık karşılığında rehin verdim,” dedi kadın. Sonra yatağa yaklaşıp çocuğu kucağına aldı. Martin de ayağa kalkıp dolabı karıştırarak bir pelerin çıkardı.

“Al,” dedi. “Eskimiş olsa da bebeği sıcak tutar.”

Kadın ilk önce pelerine, sonra yaşlı adama baktı, pelerini aldığı gibi gözyaşlarına boğuldu. Martin yatağın altına eğilerek küçük bir sandık çıkardı. Sandığı karıştırıp kadının karşısına geçip oturdu.

Genç kadın:

“Tanrı seni korusun, dede. Beni de senin pencerenin önüne getiren O'nun ta kendisidir. Sen olmasaydın çocuk çoktan donmuş olurdu. Aslında yola çıktığımda hava sıcaktı sonra aniden değişti. Senin pencereden bakmanı da bana, bu zavallıya acımanı da sağlayan Tanrı'dır. “

Martin gülümseyerek dedi:

“Elbette, tüm bunları bana yaptıran O'dur. Hiçbir şey tesadüfi değil, dışarı bakmam bile.”

Martin, genç kadına da rüyasında Hz. İsa'nın onu ziyarete geleceğine söz verdiğini anlattı.

“Her şey olabilir,” dedi kadın. Sonra ayağa kalktı, pelerini omuzlarına atıp bebeği de pelerine sararak Martin'in önünde baş eğip teşekkür etmeye başladı.

Martin kadının rehin bıraktığı şalını kurtarması için eline yirmi kapık sıkıştırarak, “Tanrı aşkına bunu al,” dedi. Her ikisi de istavroz çıkardı ve Martin kadını uğurladı.

Kadın gittikten sonra Avdeiç lahana çorbasını yedi, masayı toplayıp tekrar işinin başına geçti. Martin çalışırken yine gözlerini pencereden alamıyordu. Pencereye gölge düştü mü her seferinde kimin geçtiğini görmek için dışarıya göz atardı. O gün pencerenin önünden tanıdık ve yabancı bir sürü insan geçti ama içlerinde dikkat çeken biri olmadı.

Birden elma satan yaşlı bir kadın tam Avdeiç'in penceresinin önünde durdu. Kadının elinde elma sepeti, sırtındaysa içi yonga dolu çuval vardı. Elma sepetinin içi neredeyse boştu, anlaşılan, kadın elmaların çoğunu satmıştı. Yongaları evinin yolunun üstündeki inşaattan topladığı belliydi. Kadın ağır çuvalı bir omzundan diğerine almak için yere koyup içinde elma olan sepetini bir sütuna geçirdi ve yonga dolu çuvalı sallamaya başladı. Kadın çuvalı salladığı sırada başında yırtık pırtık şapka olan bir erkek çocuğu aniden bir yerlerden çıkıverdi. Sepetten bir elma kapıp sessizce oradan kaçmak isterken yaşlı kadın bunu fark etti ve hemen arkasına dönerek çocuğu gömleğinin kolundan yakaladı. Çocuk kaçmak için çırpınsa da bir şey yapamadı, çünkü kadın onu iki eliyle, var gücüyle tutmuştu. Çocuğun şapkasını başından iterek saçlarından yakaladı. O sırada çocuk bağıyor ve kadın da çocuğu azarlamaya devam ediyordu. Martin elindeki bizi yerine bile saptırmadan elinden atıp aceleyle kapıdan çıkarken merdivenlerde ayağı sendeledi ve gözlüğünü düşürdü. Ama yine de durmayıp kendini dışarı attı. Yaşlı kadın hâlâ çocuğun saçlarını çekiyordu. Onu azarlamakla kalmayıp polise götürmekle de tehdit ediyordu. Çocuksa çabalararak itiraz ediyordu.

“Ben bir şey almadım,” diyordu. “Bıraksana, neden bana vuruyorsun!”

Martin onları ayırmak için araya girip çocuğu elinden tutarak, “Nineciğim, Tanrı aşkına, bırak çocuğu!” dedi.

“Tabii, şimdi onu öyle bir bırakacağım ki, ömrü boyunca unutamayacak. Şu küçük şerefsizi polise götüreceğim!”

Avdeic kadını yumuşatmaya çalıştı:

“Büyükük yap nineciğim, bırak gitsin, bir daha yapmaz. Tanrı aşkına, bu seferlik affet.”

Yaşlı kadın çocuğu bıraktığında küçük oğlan hemen ayaklanıp koşmak istese de Avdeic onu durdurdu.

“Haydi, nineden özür dile bakalım,” dedi. “Bir daha da asla bu yaptığını tekrarlama. İnkâr etmeyi bırak, elmayı nasıl aldığını ben de gördüm.”

Çocuk ağlayarak özür diledi.

“Bak, işte böyle. Şimdi elmanı al bakalım.”

Martin sepetten bir elma aldı ve çocuğa uzattı.

“Parasını ben ödeyeceğim, nine.”

“Böyle yapmakla bu yaramazları daha da şımartıyorsun,” dedi yaşlı kadın. “Onu öyle bir ödüllendireceksin ki, bir hafta kıcı üstünde oturamayacak.”

“Ah nine, nine,” dedi Avdeic. “Tanrı bize böyle mi buyurmuş? Bir elma için küçük çocuğu kırbaçlıyorsak, peki, ya bizim günahlarımızın cezası ne olmalı?”

Yaşlı kadın sustu.

Martin kadına eski bir meseli anlattı:

“Bir beyefendi hizmetçisinin kendisine olan büyük miktardaki borcunu affediyor. Hizmetçisi ise kendisine borçlu olan adamı boğmaya kalkışıyor.”

Yaşlı kadın ve çocuk durmuş Martin'i dinliyorlardı.

“Tanrı bize affetmeyi buyurdu,” dedi Martin. “Affetmesini bilmezsek affedilemeyiz. Kim olursa olsun, affetmek lazım, hele karşımızdaki böyle akli ermeyen küçük çocuksa.”

Yaşlı kadın içini çekerek başını salladı:

“Söylediklerinde haklısın, ama bunlar da çok şımarıklar.”

“İşte onları eğitmek de biz büyüklerin görevi.”

“Haklısın aslında,” dedi yaşlı kadın. “Benim de yedi çocuğum vardı, şu an sadece bir kızım hayatta. “

Bunun ardından yaşlı kadın kızıyla nerede, nasıl yaşadıklarını, torunlarını anlattı.

“Görüyorsun işte, bu yaşta neye gücüm yeter ki, ama hâlâ çabalıyorum. Çalışmayı da ne yapayım, hepsi torunlarım için. Benim de varım yokum bir tek onlar var. Hele beni karşılamalarını bir görsen, hepsi birden önüme koşuyor. Aksiyuta, küçük olanı, benim kucağımdayken asla kimsenin kucağına gitmez. ‘Anneanneciğim, benim güzel anneannem,’ deyip duruyorlar.”

Torunlarını anlatan kadın gitgide yumuşuyordu.

“Doğru, çocuk halleri işte. Tanrı doğru yola iletin,” dedi kadın çocuğa bakarak.

Yaşlı kadın çuvalını sırtına almaya hazırlanıyordu ki, küçük oğlan hemen atlayarak dedi:

“Ben taşırım nine, yolumun üstü zaten.”

Yaşlı kadın başını sallayarak onaylayıp çuvalı çocuğun sırtına yükledi.

İkisi yan yana cadde boyunca yürümeye başladılar. Yaşlı kadın Martin’den elmanın parasını almayı bile unutmuştu. Martin uzun süre durup yaşlı kadınla çocuğun yürüyerek sohbet etmesini seyretti.

Onları uğurladıktan sonra Avdeiç evine dönüp merdivenlerde düşürdüğü gözlüğünü buldu. Gözlük kırılmamıştı. Bizi yerden kaldırıp tekrar işinin başına oturdu. Biraz çalıştıktan sonra kalın ipi saptamak için uğraşırken sokak lambalarını yakan görevlinin geçtiğini fark etti. “Lambayı yakmanın zamanı gelmiş sanırım,” dedi kendi kendine. Lambayı yaktı, duvara astı ve işinin başına döndü. Çizmelerin tekini tamamen bitirip her tarafına iyice baktı. Gerçekten de çizmeyle işi bitmişti. Çalışma aletlerini toplayıp kesik deri parçalarını süpürerek sert kılları, iplikleri, bizleri kaldırdı,